

Valsts ieņēmumu
dienests

Metodiskais materiāls

Vadlīnijas par nodokļu un citu maksājumu reģistrēšanas elektronisko ierīču un iekārtu tehniskajām prasībām

2024. gada 20. septembris

Saturs

Ievads	3
1. Atjauninājumu veikšana VID reģistrētajās ierīcēs.	4
2. Darījuma dokumentu sagatavošana, reģistrēšana un saglabāšana.....	6
3. Ierīču aizsardzība pret nesankcionētu pieeju, datu grozīšanu vai dzēšanu	10
4. Ierīcēs veikto darbību reģistrēšana un saglabāšana.	14
5. Ierīču papildprogrammas un integrētās informācijas sistēmas	17
6. Ierīču sastāvdaļas un aprīkojums.....	20
7. Ministru kabineta noteikumu Nr. 95 pielikumi.	20
8. Vispārīgie jautājumi.....	25

Ievads

Latvijas tirgū ir pieejams plašs nodokļu un citu maksājumu reģistrēšanas elektronisko ierīču un iekārtu (turpmāk – elektroniskās ierīces) etalonmodeļu klāsts, ko nepārtraukti papildina ar moderniem, digitāliem, efektīviem un ilgtspējīgiem risinājumiem. Piemēram, ar jaunajām ierīcēm iespējams ērti izsniegt digitālos kases čekus klientiem, un tas ļauj darījumu procesu padarīt vēl ātrāku un ērtāku, kā arī veicina ilgtspējīgu uzņēmējdarbības attīstību.

Valsts ieņēmumu dienesta (VID) vienotajā datubāzē (reģistrā) ir reģistrētas dažādas ierīces, kas atbilst Ministru kabineta 2014. gada 11. februāra noteikumos Nr. 95 "Noteikumi par nodokļu un citu maksājumu reģistrēšanas elektronisko ierīču tehniskajām prasībām" (turpmāk – Ministru kabineta noteikumi Nr. 95) noteiktajām tehniskajām prasībām un ir piemērotas izmantošanai dažādu nozaru uzņēmumos. Piedāvājums ir plašs – no maziem, pārnēsājamiem kases aparātiem, kas var darboties bez patstāvīga elektrības pieslēguma (piemēroti tirdzniecībai tirgos vai izbraukuma tirdzniecībai), līdz tehniski sarežģītām kases sistēmām, kas nodrošina elektronisko pārskatu sagatavošanu par darījumiem un partneriem u. c. Ir pieejamas arī ierīces ar papildu funkcijām, piemēram, lojalitātes programmu punktu uzkrāšanu, kvadrātkoda (QR) koda nolasišanu, produktu un pakalpojumu piegādi pēc maksājuma apstiprināšanas, kā arī darbību dažādos klimatiskajos apstākļos.

Izvēloties savam darbības veidam piemērotu ierīci, pievērsiet uzmanību tam, cik ātri un vienkārši tajā ir iespējams veikt ikdienā nepieciešamās izmaiņas – izveidot vai mainīt akcijas un lojalitātes programmas, veidot pārskatus, pievienot maksāšanas līdzekļus, utt. Ministru kabineta noteikumi Nr. 95 nosaka stingras un detalizētas prasības attiecībā uz darījumu reģistrāciju, un jebkuras izmaiņas, kas skar programmas fiskālo daļu, ir iespējams ieviest tikai pēc atbilstības pārbaudes (sertifikācijas) veikšanas atbilstības institūcijā. Tādējādi svarīgi pārliecināties, vai konkrētā ierīce piedāvā veikt ikdienā nepieciešamās izmaiņas, neskarot programmas fiskālo daļu.

Pieejamos elektronisko ierīču modeļus varat ērti apskatīt [VID vienotajā datubāzē \(reģistrā\)](#). Ja nepieciešama informācija par konkrētu ierīci, atlases laukos izvēlieties tās veidu, modeli un modifikāciju. Ja vēlaties redzēt visus pieejamos modeļus konkrētai ierīces kategorijai, vienkārši izvēlieties vajadzīgo veidu un nospiediet pogu "Atlasīt", neatlasot modeli vai modifikāciju.

Šīs vadlīnijas ir izstrādātas, lai sniegtu praktisku un viegli saprotamu informāciju par elektronisko ierīču tehniskajām prasībām. Vadlīnijas ir veidotas jautājumu un atbilžu formātā, kas palīdzēs labāk izprast sarežģītus tehniskos jautājumus.

Šāds formāts ļauj ātri atrast atbildes uz konkrētiem jautājumiem, kas var rasties, izmantojot elektroniskās ierīces. Vadlīnijas aptver būtiskus aspektus, kas saistīti ar šo ierīču tehniskajām prasībām, to atbilstību Ministru kabineta noteikumos Nr. 95 noteiktajām prasībām un datu aizsardzību. Tās veicina izpratni par normatīvo prasību izpildi un palīdz nodrošināt, ka visas iesaistītās puses strādā saskaņā ar normatīvajiem aktiem.

1. Atjauninājumu veikšana VID reģistrētajās ierīcēs.

<p>1.1. Kad VID vienotajā datubāzē (reģistrā) reģistrētai ierīcei nav jāveic resertifikācija?</p>	<p>Ja ierīcei, kas reģistrēta VID vienotajā datubāzē (reģistrā), tiek veikti atjauninājumi, kuri neattiecas uz Ministru kabineta noteikumos Nr. 95 noteiktajām obligātajām tehniskajām prasībām, papildu atbilstības pārbaude (resertifikācija) nav nepieciešama.</p> <p>Tas attiecas arī uz gadījumiem, kad tiek uzlabota funkcionalitāte integrētās informācijas sistēmās, piemēram, nodrošinot hibrīda kases aparātu vai kases sistēmu ar aktuālo informāciju no datubāzēm, ievērojot datu apmaiņas principu – ka hibrīda kases aparāts vai kases sistēma ar vaicājumu vēršas pie integrētās informācijas sistēmas (<i>Master</i> – hibrīda kases aparāts, kases sistēma; <i>Slave</i> – integrētā informācijas sistēma), lai nodrošinātu atjauninātu informāciju par cenām, atlaidēm un citiem datiem, kas nepieciešami darījumu apliecināšanu dokumentu izveidei. Papildu atbilstības pārbaude (resertifikācija) nav nepieciešama papildprogrammatūrai, kā, piemēram, operētājsistēmām, antivīrusiem un citiem programmatūras veidiem, kuru darbība nav saistīta ar darījumu apliecināšanu dokumentu veidošanu.</p> <p>Ieteicams izstrādāt ierīču programmatūru modulārā veidā un nodrošināt, ka integrētā informācijas sistēma neietver funkcionalitāti, kas ir tieši saistīta ar hibrīda kases aparāta vai kases sistēmu.</p>
<p>1.2. Vai drīkst attālināti uzstādīt kases sistēmas atjauninājumus?</p>	<p>Kases sistēmas un hibrīda kases aparāta programmatūras atjauninājumu vai jaunu versiju uzstādīt attālināti drīkst, ja:</p> <ul style="list-style-type: none">- tiek ievērotas normatīvā regulējuma prasības, to skaitā programmas atbilstība attiecīgās <i>Hash SHA-256</i> kontrolsummai, kas iesniegta VID;- tiek nodrošināta fiskālās atmiņas moduļa vai energoneatkarīgās atmiņas satura nemainība;- nav pieejama kases sistēmas datorprogramma vai elektroniskās komponentes, ar kurām var mainīt, labot, dzēst, atcelt vai citādā veidā izmainīt jebkādu datu nesējā glabātu ierakstu, lai radītu iespēju izvairīties no nodokļu samaksas. <p>Kases sistēmā nedrīkst atrasties jebkāda cita – ar kases sistēmas nodrošināšanu nesaistīta – datortehnikas aparatūra vai programmnodrošinājums, kuru funkcionalitāte nav aprakstīta kases sistēmas dokumentācijā.</p>

	<p>Kases sistēmas un hibrīda kases aparāta jaunas versijas uzstādīšana attālināti ir iespējama tikai tad, ja netiek veiktas izmaiņas kases sistēmas tehnoloģiskajā uzbūvē un nav nepieciešama plombu nomaiņa.</p>
<p>1.3. Kādu funkcionalitāti drīkst realizēt integrētā informācijas sistēma, lai tai nebūtu jāveic atbilstības pārbaude?</p>	<p>Integrētā informācijas sistēma var apvienot dažādus programmatūras un aparatūras (konstrukcijas) komponentus, lai nodrošinātu pilnīgu un efektīvu hibrīda kases aparāta vai kases sistēmas darbību. Šī sistēma var savienot un pārvaldīt visus procesus, kas saistīti ar finanšu darījumiem, datu uzglabāšanu, informācijas apmaiņu un citu būtisku funkcionalitāti, ievērojot principu, ka integrētajā informācijas sistēmā netiek veidotas jebkādas dokumentu sagataves. Integrētās informācijas sistēmas datubāzē var glabāt informāciju par produktiem, cenām, atlaidēm, klientiem un citiem svarīgiem datiem, kas nepieciešami darījumu veikšanai un dokumentu izveidei. Tā veic komunikāciju starp dažādām kases sistēmas komponentēm un citām integrētajām sistēmām, nodrošinot datu pārraidi un sinhronizāciju.</p> <p>Integrētā informācijas sistēma apvieno dažādus tehnoloģiskos risinājumus, lai optimizētu uzņēmuma darbību un nodrošinātu precīzu, efektīvu un drošu darījumu veidošanu hibrīda kases aparāta un kases sistēmā.</p>
<p>1.4. Kādas funkcijas nedrīkst veikt integrētā informācijas sistēma?</p>	<p>Integrētā informācijas sistēma nedrīkst pārvaldīt hibrīda kases aparāta vai kases sistēmas darbību, veicot dažādus uzdevumus, piemēram, darījumu apstrādi, preču skenēšanu, starprēķinu sagatavošanu un izsniegšanu.</p>
<p>1.5. Vai integrēto informācijas sistēmu drīkst savienot ar citām uzņēmuma izmantotām informācijas sistēmām?</p>	<p>Integrēto informācijas sistēmu var savienot ar citām uzņēmuma sistēmām, piemēram, noliktavas pārvaldības sistēmām, grāmatvedības programmatūru vai klientu attiecību vadības sistēmām (CRM). Tādējādi tiek sinhronizēti dati starp dažām informācijas sistēmām, nodrošinot hibrīda kases aparātu un kases sistēmu ar aktuāliem datiem.</p>
<p>1.6. Vai POS terminālis ir uzskatāms par papildprogrammatūru?</p>	<p>POS terminālis (<i>Point of Sale</i> terminālis) ir elektroniska ierīce ar savu programmatūru, ko izmanto tirdzniecības vietās, lai apstrādātu maksājumus par precēm vai pakalpojumiem. POS terminālis neveido darījumu apliecinājumus dokumentus un uzskatāms par papildprogrammatūru, ar kuras palīdzību var uzlabot hibrīda kases aparāta un kases sistēmas spēju apstrādāt dažādus maksājumu veidus, piemēram, mobilo maksājumu risinājumus, virtuālos makus un citus alternatīvus maksājumu veidus. Atbilstības pārbaudei jeb sertifikācijai ir pakļauts tikai POS termināļa un elektroniskās ierīces datu apmaiņas protokols.</p>

1.7. Vai operētājsistēmas un antivīrusu atjauninājumiem jāveic resertifikācija?	Papildu programmatūrai, tajā skaitā operētājsistēmām un antivīrusu programmnodrošinājumam, kā arī papildu programmatūras atjauninājumiem nav jāveic atbilstības pārbaude.

2. Darījuma dokumentu sagatavošana, reģistrēšana un saglabāšana.

2.1. Kā un kādās elektroniskajās ierīcēs jāveic darījuma dokumentu reģistrēšana?	Darījuma dokumentu reģistrēšanai lieto tikai tādas elektroniskās ierīces, kuras atbilst nodokļu un citu maksājumu reģistrēšanas elektronisko ierīču tehniskajām prasībām, kurām ir veikta atbilstības pārbaude un kuras reģistrētas VID uz lietotāja vārda. Darījuma dokumentu reģistrēšana jāveic, izmantojot elektroniskās ierīces reģistrēto programmu.
2.2. Kas ir darījumu reģistrēšana Ministru kabineta noteikumu Nr. 95 izpratnē?	<p>“Darījums” – darbība tiesisku attiecību nodibināšanai, grozīšanai, turpināšanai vai izbeigšanai (pārdošana, atmaksa, anulēšana, depozīts u. c).</p> <p>“Darījuma reģistrēšana” – darbību kopums, kas satur visu informāciju par veikto darījumu un tiek izveidots nodokļu un citu maksājumu reģistrēšanas elektronisko ierīču reģistrētajā programmā un vienlaicīgi saglabāts/ierakstīts attiecīgās elektroniskās ierīces datu nesējos un atmiņās.</p> <p>! Nav pieļaujams, ka darījums tiek sagatavots ārpus VID vienotajā datubāzē (reģistrā) reģistrētās elektroniskās ierīces programmas un pēc tam tiek “iesūtīts” (pielāgots) attiecīgajā elektroniskajā ierīcē.</p>
2.3. Ja kases aparāts tiek izslēgts brīdī, kad kases aprātā tiek reģistrētas pārdotās preces un tās ir iedrukātas kases čekā, kas vēl nav apmaksāts, vai, ja ieslēdz kases aparātu, inicializācijas dokuments	Ieslēdzot kases aparātu, dokumentu “inicializācija” – reģistrētās programmas startēšana – drukā aiz noslēgta iepriekšējā čeka vai pēc nepilnīga iepriekšējā (nenoslēgtā) čeka anulēšanas. Inicializācijas dokuments nav jādrukā pa vidu uzsāktajam iepriekš

<p>(programmas startēšana) ir jādrukā pa vidu uzsāktajam iepriekš nepabeigtajam čekam, vai vispirms jāpabeidz iesāktais čeks un inicializācijas dokuments jādrukā aiz noslēgta iepriekšējā dokumenta?</p>	<p>nepabeigtajam čekam. Pēc "inicializācijas" dokumenta izdrukāšanas iepriekš anulēto darījumu reģistrē no jauna.</p>
<p>2.4. Vai automātiskās degvielas uzpildes stacijas kases sistēmai obligāti jāizsniedz (jāizdrukā) samaksu apliecinošais dokuments?</p>	<p>Automātiskās degvielas uzpildes stacijas kases sistēma nodrošina kases čeka izsniegšanu pircējam pēc tā pieprasījuma – dokuments ir gatavs printēšanai "ready to print". Darījumu apliecināšu dokumentu – kases čeku – var neizdrukāt, ja saņemtā samaksa reģistrēta bez pārdevēja (pakalpojumu sniedzēja) klātbūtnes un klients nevēlas saņemt darījumu apliecināšu dokumentu. Visa informācija par veikto darījumu (arī tad, ja darījuma dokuments nav izdrukāts) tiek saglabāta kases sistēmā, tostarp elektroniskajā kontrollentē un citās atmiņās un datnēs.</p>
<p>2.5. Vai ir pareizi, ka anulējošā čekā nav jānorāda PVN summa un anulējošā čekā iekļauto preču (pakalpojumu) summa naudas izteiksmē?</p>	<p>Anulējošā čekā nav jānorāda pievienotās vērtības nodokļa (PVN) summa (atsevišķi pa piemērotajām pievienotās vērtības nodokļa likmēm), kā arī nav jānorāda reģistrēto preču (pakalpojumu) kopsumma naudas izteiksmē.</p>
<p>2.6. Kādiem papildu rekvizītiem jābūt norādītiem degvielas mazumtirdzniecības kases sistēmas čekā?</p>	<p>Degvielas uzpildes stacijas kases sistēmas čekā papildus citiem obligāti norādāmiem kases čeka rekvizītiem jānorāda šāda informācija:</p> <ul style="list-style-type: none"> - degvielas uzpildes stacijas nosaukums un adrese; - degvielas uzpildes automāta numurs; - pārdotās degvielas nosaukums, daudzums un vienības cena.
<p>2.7. Ministru kabineta noteikumu Nr. 95 21.1. apakšpunktā noteikts, ka kases aparāta, hibrīda kases aparāta un kases sistēmas programma un konstrukcija nodrošina šādu dokumentu izdrukāšanu un pārskatu veidu sagatavošanu valsts valodā: "inicializācija" – reģistrētās programmas startēšana, "darījums" – pārdošana, uzpirkšana un atmaksāšana,</p>	<p>Dokuments "Anulēts čeks" ir nefiskālais dokuments.</p> <p>Vārdu "čeks" vai tā kombināciju ar citiem vārdiem, simboliem vai burtiem nevar attēlot un norādīt dokumentu izdrukā veidos "inicializācija", "nauda" un "nefiskālais dokuments". Tomēr normatīvais akts paredz izņēmumu, proti, anulējošā čeka izdrukā jāiekļauj Ministru kabineta noteikumu Nr. 95 23. punktā (izņemot</p>

<p>"nauda" – ielikšana, inkasācija, izmaksa un maiņas nauda, "kontroles finanšu pārskats" (turpmāk – X pārskats), "Z pārskats", "nefiskālais dokuments" – dažādu informatīvu dokumentu sagatavošana. Cita veida dokumentu izdrukas un pārskatus veidot ir aizliegts. Pie kāda dokumenta veida pieskaitāms dokuments "Anulēts čeks"?</p>	<p>23.7., 23.8., 23.10. un 23.11. apakšpunktā) minētie rekvizīti un papildus jānorāda arī dokumenta nosaukums "anulējošais čeks".</p>
<p>2.8. Kādos gadījumos klientam drīkst izsniegt čeku elektroniskā formā?</p>	<p>Elektroniskajā ierīcē reģistrēto kases čeku klientiem var izsniegt, ja attiecīgās elektroniskās ierīces tehniskais risinājums nodrošina šādu iespēju (pircējiem izsniedzamos dokumentus ģenerēt no elektroniskajā ierīcē reģistrētajiem čekiem, tos nosūtot pircējam teksta, <i>PDF</i> vai citā viegli lasāmā formātā).</p>
<p>2.9. Kādi ir kases aparāta, hibrīda kases aparāta un kases sistēmas čekā obligāti norādāmie rekvizīti?</p>	<p>Kases aparāta, hibrīda kases aparāta un kases sistēmas čekā obligāti jānorāda šāda informācija:</p> <ul style="list-style-type: none"> - kases aparāta, hibrīda kases aparāta vai kases sistēmas lietotāju identificējoši dati – lietotāja nosaukums (fiziskai personai – vārds, uzvārds), nodokļu maksātāja reģistrācijas kods (ar pievienotās vērtības nodokli apliekamai personai – VID piešķirtais ar pievienotās vērtības nodokli apliekamās personas numurs) un juridiskā adrese (fiziskai personai – deklarētās dzīvesvietas adrese); - dokumenta nosaukums "čeks", dokumenta kārtas numurs, fiskālās atmiņas moduļa unikālais identifikācijas kods un elektroniski radītās informācijas izveidošanas datums un laiks; - preces (pakalpojuma) vai tās nodaļas nosaukums un pievienotās vērtības nodokļa zīme (ciparu, burtu vai cita pazīme, kas norāda, ka attiecīgajai precei (pakalpojumam) vai tās nodaļai ir piemērojama konkrētā nodokļa likme vai nodoklis nav piemērojams), kā arī daudzums (tajā skaitā, ja daudzums ir "1"), cena un piemērotā pievienotās vērtības nodokļa likme; - reģistrēto preču (pakalpojumu) summa naudas izteiksmē (atsevišķi pa piemērotajām pievienotās vērtības nodokļa likmēm) bez pievienotās vērtības nodokļa, pievienotās vērtības nodokļa summa (atsevišķi pa piemērotajām pievienotās vērtības nodokļa likmēm), reģistrēto preču (pakalpojumu) kopsumma naudas izteiksmē;

- piešķirtās atlaides naudas izteiksmē, ja tādas ir;
- norēķinu veids;
- norēķinoties saņemtā naudas summa, norēķinoties izdotā skaidrās naudas summa (atlikums);
- kases aparāta, hibrīda kases aparāta vai kases sistēmas pilns šasijas numurs;
- kases aparāta ar fiskālās atmiņas modulis, kases aparāta ar elektronisko kontrollenti, hibrīda kases aparāta vai kases sistēmas katram dokumentam aprēķinātā *Hash SHA-1* kontrolsumma, norādot iepriekšējā (izdrukātā dokumentā) un kārtējā dokumenta *Hash SHA-1* kontrolsummu.

Ja kases čekā nav norādīti visi likumā "Par grāmatvedību" un Pievienotās vērtības nodokļa likumā noteiktie rekvizīti, kases aparāta, hibrīda kases aparāta vai kases sistēmas lietotājs pēc darījuma partnera pieprasījuma saskaņā ar minētajiem likumiem izsniedz noformētu attaisnojuma dokumentu vai izdara papildu ierakstu kases čekā.

3. Ierīču aizsardzība pret nesankcionētu pieeju, datu grozīšanu vai dzēšanu.

3.1. Kas nodrošina elektronisko ierīču Ministru kabineta noteikumos Nr. 95 noteiktās informācijas veselumu un aizsardzību pret sankcionētu vai nesankcionētu pieeju?	<p>Elektroniskās ierīces jānodrošina ar fizisko un loģisko aizsardzību pret sankcionētu vai nesankcionētu pieeju, tīšu vai nejaušu reģistrētās datu/informācijas grozīšanu vai dzēšanu, kā arī pret iejaukšanos elektronisko ierīču konstrukcijā, programmnodrošinājumā un funkcionalitātē, lai, reģistrējot datus/informāciju, tiktu nodrošināta datu integritāte.</p> <p>Elektronisko ierīču aizsardzība pret nesankcionētu pieeju, kā arī pret tīšu vai nejaušu reģistrētās informācijas grozīšanu vai dzēšanu ir būtiska, lai nodrošinātu datu integritāti, konfidencialitāti un pieejamību.</p>
3.2. Kas nodrošina elektronisko ierīču fizisko aizsardzību?	<p>Elektronisko ierīču fizisko aizsardzību nodrošina to konstrukcija un stingrās uzskaites plombas (turpmāk – plomba), kuras saņemtas VID un kurām jābūt uzliktām tā, lai:</p> <ul style="list-style-type: none">• nebūtu iespējams nesankcionēti piekļūt hibrīda kases aparāta un kases sistēmas procesoram un visām elektroniskajām sastāvdaļām, kas darbojas ar reģistrēto programmu, operatīvajai atmiņai, programmas atmiņai un ārējiem spraudņiem, ar kuriem var piekļūt operatīvajai (<i>RAM –Random access memory</i>) atmiņai, energoneatkarīgajai atmiņai un citām ierīcēm, apejot programmatūru;• nenotemot plombas kases aparāta reģistrētā programmatūra, ko iesniedz Valsts ieņēmumu dienestā (VID), reģistrējot modeli (modifikāciju), nav atjaunojama vai izmaināma;• nenotemot plombas tirdzniecības automātam un taksometra skaitītājam nebūtu iespējams patvarīgi mainīt tirdzniecības automāta vai taksometra skaitītāja konstrukciju un neatļauti regulēt ieņēmumu skaitītāju.
3.3. Kas nodrošina elektronisko ierīču loģisko aizsardzību?	<p>Elektronisko ierīču loģisko aizsardzību nodrošina tās reģistrētā programma. Elektronisko ierīču programma nodrošina nodokļu un citu maksājumu darījumu reģistrēšanu un reģistrēto</p>

	<p>darījumu kopsummas naudas izteiksmē saglabāšanu un uzkrāšanu tā energoneatkarīgajā atmiņā vai fiskālās atmiņas modulī. Pieeja šīm atmiņām ir tikai elektroniskās ierīces programmatūrai, kas ir aizsargāta pret izmaiņu veikšanu tajā.</p> <p>Fiskālās atmiņas moduļa datu aizsardzības risinājums sastāv no kontroles shēmas ar programmatūru, kuru tehniski vairs nav iespējams pārrakstīt vai apmainīt pret citu programmu, un tam ir iebūvēts unikāls nedzēšams, mehāniski un loģiski neizmaināms vismaz 48 bitu identifikācijas kods.</p> <p>Kontroles datu, auditācijas pierakstu un elektroniskās kontrollentes uzkrāto informāciju glabā atsevišķi energoneatkarīgajā atmiņā, nodrošinot, ka lietotājam ir liegtas maiņas un dzēšanas tiesības uzkrātās informācijas apgabalā. Minētā informācijas apgabala administrēšanas tiesības ir tikai apkalpojošam dienestam, bet piekļuves tiesības – tikai Ministru kabineta noteikumu Nr. 95 12. punktā minētajai reģistrētajai programmai, tā nodrošinot reģistrēto darījumu datu loģisko aizsardzību (datu vai informācijas resursu aizsardzību, kuru īsteno ar programmatūras līdzekļiem, identificējot informācijas sistēmas lietotāju, pārbaudot viņa pilnvaru atbilstību attiecīgajām darbībām informācijas sistēmā un pasargājot informāciju no tīšas vai nejaušas maiņas vai dzēšanas).</p>
<p>3.4. Kas elektroniskajām ierīcēm jānodrošina, lai nav iespējama tīša vai nejauša jau reģistrētas informācijas grozīšana vai dzēšana?</p>	<p>Elektroniskajām ierīcēm jānodrošina visas uzkrātās informācijas saglabāšana datu nesējos (atmiņās), kuri programmatūriski un konstruktīvi ir aizsargāti ar aizsardzības risinājumu pret tā satura dzēšanu vai pārrakstīšanu.</p>
<p>3.5. Kas ir dati par notikumiem sistēmā, kas hibrīda kases aparātā un kases sistēmā jāreģistrē saskaņā ar Ministru kabineta noteikumu Nr. 95 8.¹⁴. apakšpunktu?</p>	<p>Hibrīda kases aparāts un kases sistēma nodrošina darbinieku sadali pa lomām un to piekļuves tiesībām kases sistēmā vai hibrīda kases aparātā, visām lomām nodrošinot auditācijas pierakstus atsevišķā audita datnē, reģistrējot datus par notikumiem sistēmā (darbinieka vārdu, laiku, veikto darbību, kas saistīta ar jauna lietotāja "darbinieks", "administrators", "virtualizācijas administrators" vai</p>

	<p>“uzņēmuma administrators” izveidi vai izdzēšanu, tiesību piešķiršanu vai tiesību mainīšanu, kā arī objektu (programmu datņu un katalogu) tiesību izveidi vai maiņu).</p>
<p>3.6. Kā kases aparātam, hibrīda kases aparātam un kases sistēmai un to komponentēm uzlikt stingrās uzskaites plombas?</p>	<p>Plombas ir jāuzliek tā, lai nebūtu iespējams nesankcionēti piekļūt šādām kases aparāta, hibrīda kases aparāta un kases sistēmas komponentēm:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) procesoram un visām elektroniskajām sastāvdaļām, kas darbojas ar reģistrēto programmu; 2) operatīvajai atmiņai; 3) pulkstenim; 4) programmas atmiņai; 5) ārējiem spraudņiem, ar kuriem var piekļūt operatīvajai (<i>RAM – Random access memory</i>) atmiņai, energoneatkarīgajai atmiņai un citām ierīcēm, apejot programmatūru.
<p>3.7. Kādā veidā ir aizsargājama energoneatkarīgā atmiņa?</p>	<p>Ergoneatkarīgā atmiņa, kas atrodas kases aparātā, hibrīda kases aparātā vai kases sistēmā, ir aizsargāta pret nesankcionētu piekļuvi ar attiecīgās ierīces konstrukciju, proti, tā atrodas ierīces korpusā, kas fiziski ir aizsargāta ar plombu.</p> <p>Plombu pašai energoneatkarīgajai atmiņai uzliek, ja tai nav izgatavotāja piešķirta energoneatkarīgās atmiņas identifikācijas (seriālā) numura. Savukārt fiziskā aizsardzība – plomba – fiskālam atmiņas modulim ir obligāta.</p>
<p>3.8. Vai plomba ir pietiekams datu aizsardzības risinājums?</p>	<p>Plomba nenodrošina pilnīgu datu aizsardzību. Plombu funkcija ir aizsargāt ierīces vai kādas tās sastāvdaļas pret nesankcionētu piekļuvi (fiziskā aizsardzība). Proti, plombu bojājums norāda uz to, ka ir veikta nesankcionēta piekļuve.</p> <p>Elektroniskajām ierīcēm jābūt nodrošinātām ar fizisko un loģisko aizsardzību.</p>
<p>3.9. Vai atbilstības pārbaūžu institūcijas ir tiesīgas pieprasīt, piemēram, piemērot epoksīda sveķus vai aizliegt programmēšanas kontaktus ierīču</p>	<p>Atbilstības pārbaūžu institūcijas var noteikt papildu drošības risinājumu ieviešanu, lai ierīce nodrošinātu tehnisko prasību izpildi.</p>

komponentēm pat tādā gadījumā, ja uz ierīces ir plombas, kas aizsargā pret nesankcionētu pieeju?	
---	--

4. Ierīcēs veikto darbību reģistrēšana un saglabāšana.

4.1. Cik bieži kases sistēmas un hibrīda kases aparāta kontroles datnē jā saglabā informācija?	Kases sistēmā un hibrīda kases aparātā kontroles datnē informācija jā saglabā dinamiski reālajā laikā, t. i., par katru hibrīda kases aparātā veikto darbību informācija jā saglabā visās normatīvajos aktos noteiktajās atmiņās, tajā skaitā kontroles datnē.
4.2. Kā tiek aprēķinātas Hash SHA-1 vai SHA-256 kontrolsummas?	<p>Visās kontroles datnēs visu dokumentu izdruku un pārskatu aprēķinātās Hash SHA-1 vai SHA-256 kontrolsummas veido nepārtrauktu Hash kontrolsummu ķēdi, kuras pārtraukšana nav pieļaujama. Dokumentos Hash kontrolsummas var rēķināt gan .xml/ formātā veidotajos dokumentos, gan .txt formātā veidotajos dokumentos.</p> <p>Ministru kabineta noteikumu Nr. 95 4.¹, 4.³ un 4.⁴ punktam atbilstoša kases aparāta, hibrīda kases aparāta un kases sistēmas katrai dokumentu un pārskatu izdrukai atbilstoši "Secure Hash Standard (SHS) (FIPS PUB 180-4)" standartam aprēķina Hash SHA-1 vai SHA-256 kontrolsummu, aprēķinā iekļaujot iepriekšējā dokumenta Hash SHA-1 vai SHA-256 kontrolsummu. SHA-1 vai SHA-256 kontrolsummu aprēķina no minēto MK noteikumu 1. pielikumā norādīto datu lauku informācijas kopuma vai no visas dokumentā (pārskatā) iekļautās informācijas, aprēķinā iekļaujot iepriekšējā izdrukātā dokumentā (pārskatā) norādīto SHA-1 vai SHA-256 kontrolsummu. Reģistrējot kases aparātu, hibrīda kases aparātu vai kases sistēmu, iesniedz precīzu Hash kontrolsummu aprēķina algoritmu, kas ir pārbaudāms un atkarojams.</p> <p>Kases aparāta ar fiskālās atmiņas moduli, kases aparāta ar elektronisko kontrollenti, hibrīda kases aparāta un kases sistēmas konstrukcija un programmatūra nodrošina katram dokumentam aprēķinātās Hash SHA-1 kontrolsummas norādīšanu kases čekā, norādot iepriekšējā (izdrukātā dokumentā) un kārtējā dokumenta Hash SHA-1 kontrolsummu. Dokumenta Hash SHA-1 kontrolsummu aprēķina no dokumentā (ieskaitot nefiskālos dokumentus) iekļautās informācijas kopējā apjoma.</p>

<p>4.3. Kādas darbības jānodrošina hibrīda kases aparāta un kases sistēmas aprīkojumam, lai saskaņā ar Ministru kabineta noteikumu Nr. 95 16.7. apakšpunktu nodrošinātu pabeigta darījuma reģistrēšanu un tas tiktu saglabāts energoneatkarīgajā atmiņā?</p>	<p>Hibrīda kases aparātam un kases sistēmas aprīkojumam jānodrošina, lai tiktu pabeigta darījuma reģistrēšana un darījums tiktu saglabāts energoneatkarīgajā atmiņā, ja nav nodrošināta elektroenerģijas padeve vai ir traucējumi elektroenerģijas piegādē (ja šādu funkcionalitāti nenodrošina kases sistēmas vai hibrīda kases aparāta konstrukcija).</p> <p>Pabeigta darījuma reģistrēšanai ir jāizpilda vismaz šādu operāciju kopums (process) – sagatavota dokumenta datu saglabāšana:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) kontroles datnē; 2) elektroniskās kontrollentes datnē; 3) fiskālās atmiņas modulī.
<p>4.4. Ministru kabineta noteikumu Nr. 95 1. pielikumā – kontroles datnes aprakstā nav paredzēta vieta informācijas saglabāšanai par darījuma dokumentos veiktajiem labojumiem. Vai par darījuma laikā veiktajiem labojumiem informācija par labojumiem ir jāatspoguļo kontroles datnē?</p>	<p>Visa informācija, kas attiecināma uz darījuma sagatavošanu un reģistrēšanu, tajā skaitā darījuma laikā veiktās darbības (labojumi, atlaides), obligāti jāsaglabā hibrīda kases aparāta vai kases sistēmas kontroles datnē.</p>
<p>4.5. Vai kontroles datnē var nesaglabāt informāciju par visām kases aparāta, hibrīda kases aparāta vai kases sistēmas izslēgšanām?</p>	<p>Kontroles datnē informācija obligāti jāsaglabā par visām kases aparāta, hibrīda kases aparāta vai kases sistēmas izslēgšanām.</p> <p>Ja kases aparāta, hibrīda kases aparāta vai kases sistēma izslēdzas tehnisku problēmu gadījumā vai elektroenerģijas pārtraukuma dēļ, pieļaujams, ka informācija netiek saglabāta kontroles datnē.</p> <p>Savukārt informācija par visām kases aparāta, hibrīda kases aparāta un kases sistēmas ieslēgšanām (inicializācijām) ir obligāti jānorāda kontroles datnēs.</p>
<p>4.6. Kādā gadījumā vaicājumi datubāzei jāiekļauj auditācijas pierakstos?</p>	<p>Ja tiek izmantota kases sistēmas vai hibrīda kases aparāta lietotāja programmas saskarne, kas nodrošina informācijas apmaiņu ar datubāzi, tad šādai datubāzei jāveido auditācijas pieraksti, kas fiksē sagatavotos vaicājumus un veiktos pieprasījumus.</p>

<p>4.7. Kā notiek XML kontroles datnes veidošana?</p>	<p>Hibrīda kases aparāta un kases sistēmas konstrukcija un programmatūra nodrošina kontroles datu saglabāšanu hronoloģiskā secībā elektroniskā formā (XML vai CSV datņu formātā, datnes jāveido dinamiski reālā laikā) par katru izveidoto dokumentu un pārskatu, nodrošinot iespēju ierakstīt datu nesējā kontroles datus. Lauku apraksts XML un CSV kontroles datnei norādīts Ministru kabineta noteikumu Nr. 95 1., 2. un 3. pielikumā.</p>
<p>4.8. Kādā secībā informācija par veiktajām darbībām saglabājama hibrīda kases aparātā vai kases sistēmā?</p>	<p>Informācija par veiktajām darbībām hibrīda kases aparātā vai kases sistēmā jasaglabā šādā secībā:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) XML vai CSV datnēs; 2) auditācijas pierakstos; 3) fiskālajā atmiņas modulī; 4) elektroniskajā kontrollentē. <p>Tikai pēc informācijas saglabāšanas noteiktajās atmiņās drīkst čeku nosūtīt uz drukas ierīces vai darījuma partnera e-pasta adresi.</p>
<p>4.9. Kāda ir pieļaujamā fiskālās atmiņas moduļa datu nesēja ietilpība?</p>	<p>Fiskālās atmiņas moduļa datu nesējam jānodrošina datu uzkrāšana ne mazāk kā par trim gadiem.</p> <p>Normatīvajos aktos nav noteikta maksimāli pieļaujamā fiskālās atmiņas moduļa datu nesēja ietilpība.</p> <p>Fiskālās atmiņas moduļa datu nesējs var nodrošināt datu uzkrāšanu, kas pārsniedz trīs gadu intervālu, saglabājot datu saglabāšanas proporcionalitāti atbilstoši Ministru kabineta noteikumu Nr. 95 4. pielikumā norādītajam aprakstam.</p>

5. Ierīču papildprogrammas un integrētās informācijas sistēmas.

<p>5.1. Ja saskaņā ar Ministru kabineta noteikumu Nr. 95 12.² punktu kases sistēmas papildu programmas nodrošina funkcijas, kas nav ietvertas reģistrētajā programmā un nav ar kases operācijām tieši saistītas funkcijas, bet kas lietotājam ir nepieciešamas pārdošanas procesa veikšanai, piemēram, operētājsistēma, kā minētais atšķiras no integrētas informācijas sistēmas jēdziena, kas ietverts Ministru kabineta noteikumu Nr. 95 6.² punktā un noteic, ka integrēta informācijas sistēma ir patstāvīgi funkcionējoša informācijas sistēma, kurai ir savs datu nesējs un funkcionāli uzdevumi, kas neatbilst reģistrētās programmas uzdevumiem un funkcijām; vai no Ministru kabineta noteikumu Nr. 95 6.²¹ .apakšpunktā ietvertā izriet, ka integrēta informācijas sistēma ir ārēja sistēma. Kas Ministru kabineta noteikumu Nr. 95 kontekstā ir saprotams ar jēdzienu "ārēja sistēma" un vai papildu programma ir ārēja sistēma (ja atbilde uz pēdējo jautājumu ir noliedzīga, kāds ir šādas atbildes pamatojums)?</p>	<p>Operētājsistēma ir datorprogrammu kopums, kas nodrošina datu organizēšanas un programmu izpildes vadīšanu, aparatūras un visa programmu nodrošinājuma saskaņotu darbību, resursu racionālu izmantošanu, kā arī saikni ar datorlietotāju. Tādējādi operētājsistēma nodrošina iespēju lietot kases sistēmas reģistrēto programmu, bet neveic tās funkcijas un uzskatāma par papildu programmu.</p> <p>Integrēta informācijas sistēma ir patstāvīgi funkcionējoša informācijas sistēma, kurai ir savs datu nesējs un funkcionāli uzdevumi (tehnisku iemeslu dēļ no kases sistēmas izdalīta sistēmas daļa nav integrēta informācijas sistēma). Integrētā informācijas sistēma var būt, piemēram, uzņēmumā izmantotā noliktavas uzskaites sistēma, kurai kases sistēmas reģistrētā programma nosūta vai pieprasa informāciju.</p> <p>Tādējādi integrētā informācijas sistēmas darbība ir saistīta ar kases sistēmas reģistrētās programmas darbību (veic datu un informācijas apmaiņu sava starpā, pēc kases sistēmas reģistrētās programmas pieprasījuma). Kases sistēmas reģistrētā programma var darboties arī bez integrētās informācijas sistēmas. Savukārt ārējā sistēma (integrētā informācijas sistēma) var kalpot kā datu avots, piemēram, datubāze.</p>
<p>5.2. Vai ir atļauta datu transformācija starp integrēto informācijas sistēmu un elektroniskajām ierīcēm?</p>	<p>Datu transformācijas starp integrēto informācijas sistēmu un nodokļu un citu maksājumu reģistrēšanas elektroniskajām ierīcēm ir atļauta tikai ar kases aparātiem ar elektronisko kontrollenti un fiskālo atmiņas moduli, hibrīda kases aparātiem un kases sistēmām.</p>
<p>5.3. Vai integrētā informācijas sistēmā var sagatavot darījumu?</p>	<p>Nē. Darījuma sagatavošana (piemēram, pirkuma groza izveide) un reģistrēšana atļauta tikai elektroniskās ierīces reģistrētajā programmā.</p>

<p>5.4. Kas jāņem vērā, veicot integrētās informācijas sistēmas integrāciju ar elektroniskajām ierīcēm?</p>	<p>No integrētās informācijas sistēmas kases aparātā ar elektronisko kontrollenti un fiskālo atmiņas moduli, hibrīda kases aparātā un kases sistēmā drīkst iesūtīt tikai datus, kas tiek izmantoti dokumentu izdruku veidošanai, apstrādei un darījumu reģistrēšanai kases aparātā, hibrīda kases aparātā vai kases sistēmā.</p> <p>Savukārt kases aparāts ar elektronisko kontrollenti un fiskālo atmiņas moduli, hibrīda kases aparāts un kases sistēma pēc darījuma reģistrēšanas un saglabāšanas drīkst informēšanas nolūkā integrētajai informācijas sistēmai nosūtīt informāciju par reģistrēto darījumu.</p>
<p>5.5. Kā saskaņā ar normatīvajiem aktiem ir veicama integrētās informācijas sistēmas reģistrēšana VID?</p>	<p>Integrētas informācijas sistēmas (piemēram, datubāzes, serveris) darbību apraksta atsevišķā dokumentācijā un reģistrē VID pirms šādas integrētas informācijas sistēmas integrācijas un lietošanas ar kases aparātu ar elektronisko kontrollenti un fiskālās atmiņas moduli, hibrīda kases aparātu un kases sistēmu.</p>
<p>5.6. Kas ir hibrīda kases aparāta un kases sistēmas papildu programmas?</p>	<p>Hibrīda kases aparāta un kases sistēmas papildu programmas ir Ministru kabineta noteikumu Nr. 95 12.4. apakšpunktā neminētas funkcijas, kas nav ietvertas reģistrētajā programmā (pārdošanas vadība, pārskatu sagatavošana un citas), un ar kases operācijām tieši nesaistītas funkcijas, kas lietotājam ir nepieciešamas pārdošanas procesa veikšanai (grāmatvedības programma un noliktavas uzskaites programma). Arī operētājsistēma ar tās palīgprogrammām var būt izdalītas atsevišķās papildu programmās.</p>
<p>5.7. Vai kases sistēmas papildu programma ir jāreģistrē VID?</p>	<p>Kases sistēmas papildu programmas nav jāreģistrē VID, bet, reģistrējot kases sistēmas etalonmodeli VID vienotajā datubāzē (reģistrā), papildus iesniegtajiem dokumentiem par attiecīgās kases sistēmas reģistrāciju jāiesniedz papildu programmu saraksts, kā arī jāiekļauj to uzskaitījums kases sistēmas reģistrācijas iesniegumā. Tāpat nav pieļaujams, ka programma, kas ir neatņemama kases sistēmas sastāvdaļa un ietverta kases sistēmas funkcionalitātē, ir iekļauta kases sistēmas papildu programmu sarakstā.</p>

<p>5.8. Vai grafiskais lietotāja interfeiss (IIS), kas, izmantojot adapteri, kases sistēmai nosūta tikai informāciju par preču nosaukumu, to daudzumu, cenu un atsevišķos gadījumos – papildu informāciju, kas saskaņā ar klienta nozarei piemērojamiem normatīvajiem aktiem norādāma darījumu apliecinātajos dokumentos, bet pati nesagatavo darījumu apliecinātos dokumentus, nenodrošina dokumentu un pārskatu izdruku un nesaglabā un neuzkrāj reģistrētās darījumu kopsummas naudas izteiksmē fiskālajā atmiņā, būtu uzskatāma par integrētu informācijas sistēmu (ja atbilde ir negatīva, lūdzam precīzi norādīt, kuras tiesību normas šo regulē)?</p>	<p>Integrēta informācijas sistēma ir patstāvīgi funkcionējoša informācijas sistēma, kurai ir savs datu nesējs un funkcionāli uzdevumi (tehnisku iemeslu dēļ no kases sistēmas izdalīta sistēmas daļa nav integrēta informācijas sistēma):</p> <ul style="list-style-type: none"> - secīgi pirms datu apstrādes (izmantošanas) kases aparātā ar fiskālās atmiņas moduli, hibrīda kases aparātā un kases sistēmā datus sagatavo citā ārējā sistēmā un iesūta kases aparātā ar fiskālās atmiņas moduli, hibrīda kases aparātā un kases sistēmā; - kases aparāts ar fiskālās atmiņas moduli, hibrīda kases aparāts un kases sistēma darījumu apstrādes laikā datus nosūta citai informācijas sistēmai apstrādes vai informēšanas nolūkā; - secīgi pēc darījumu reģistrēšanas kases aparātā ar fiskālās atmiņas moduli, hibrīda kases aparātā un kases sistēmā datus nosūta uz citu informācijas sistēmu. <p>Tādējādi piemērā aprakstītā programma uzskatāma par integrētās informācijas sistēmu, ja tā informāciju kases sistēmas reģistrētajai programmai nosūta pēc tās pieprasījuma.</p>
<p>5.9. Vai papildu programmas un integrētās informācijas sistēmas reģistrēšanai no normatīvajiem aktiem izriet pienākums iesniegt papildu programmas un integrētas informācijas sistēmas pirmkodu VID?</p>	<p>Normatīvajos aktos nav noteikts pienākums iesniegt VID papildu programmas un integrētās informācijas sistēmas pirmkodu.</p>

6. Ierīču sastāvdaļas un aprīkojums.

6.1. Vai drukas ierīce dokumentu un pārskatu drukāšanai ir elektroniskās ierīces sastāvdaļa, vai tā ir atsevišķa ierīce?	Drukšanas ierīce (ja tāda ir paredzēta) dokumentu un pārskatu drukāšanai ir elektroniskās ierīces sastāvdaļa, kas ir integrēta vai pievienota kādai no elektroniskās ierīces ārējām pieslēgvietām, izņemot datortīkla pieslēgumu.
6.2. Vai Windows operētājsistēma kā papildu programma ir kases sistēmas sastāvdaļa?	Atbilstoši Latvijas Zinātņu akadēmijas Terminoloģijas komisijas operētājsistēmas definējumam operētājsistēma nodrošina programmu izpildes vadīšanu, kā arī saikni ar datorlietotāju. Tādējādi operētājsistēma uzskatāma par papildu programmu. Papildus paskaidrojam, ka kases sistēmas reģistrētās programmas atbilstības pārbaudē pārbauda visas kases sistēmas reģistrētās programmas datnes, kas veic mijiedarbību ar operētājsistēmu.
6.3. Vai kases sistēmai atļauts izmantot tīkla printeri?	<p>Kases sistēmas darbībā atļauts izmantot tīkla printerus, ja kases sistēmas tehniskajā pasē ir norādīti visi uzstādītie printeri, to interneta protokola (IP) adreses (lokālās vai tīkla), konfigurācijas informācija, printeru sērijas numuri un papildus jābūt VID iesniegtam ierīces draiverim, kas nodrošina kases sistēmas un printera komunikāciju.</p> <p>Ja pievienotais printeris nav čeku printeris, bet, piemēram, apdrukā, biļešu printeris vai printeris pavadzīmēm, drukātā informācija jāglabā atsevišķā datnē, kur līdzīgi kā elektroniskajā kontrollentē jāveic datu integritātes kontrolsummas aprēķins.</p>
6.4. Vai drīkst izmantot kases sistēmas dokumentu un pārskatu drukāšanas ierīces dokumentu izdrukāšanai, kas nav saistīti ar kases sistēmas funkcionalitāti?	Kases sistēmas drukšanas ierīce ir kases sistēmas aprīkojums, kurš attiecināms tikai uz konkrētu kases sistēmu, kas ir integrēta vai pievienota kādai no elektroniskās ierīces ārējām pieslēgvietām, izņemot datortīkla pieslēgumu.

7. Ministru kabineta noteikumu Nr. 95 pielikumi.

<p>7.1. Vai papildus Ministru kabineta noteikumu Nr. 95 1., 2. un 3. pielikumā norādītajām shēmām pieļaujams papildus iekļaut lietotāja definētus/nestrukturētus laukus?</p>	<p>Lietotājs papildus XML shēmas obligātajiem laukiem drīkst papildināt shēmu ar paša definētiem laukiem, kuri obligāti jāietver Hash kontrolsummu aprēķinā.</p>
<p>7.2. Kāda informācija ir jānorāda Ministru kabineta noteikumu Nr. 95 1. pielikuma tabulas laukā #27?</p>	<p>1. pielikuma tabulas laukā #27 norāda datumu un laiku, kad hibrīda kases aparātā vai kases sistēmā ir uzstādīta (instalēta) VID vienotajā datubāzē (reģistrā) reģistrētā konkrētā modeļa, modifikācijas un programmas versijas programma.</p>
<p>7.3. Kāds ir algoritms Ministru kabineta noteikumu Nr. 95 1. pielikuma lauku #109 un #110 aizpildīšanai paredzēto vērtību aprēķināšanai?</p>	<p>1. pielikuma tabulas laukā #109 norāda nodaļas numuru vai nosaukumu, tā maksimālais garums paredzēts 25 simboli, piemēram, "Pārtika".</p> <p>Laukā #110 norāda reģistrēto darījumu kopsummu naudas izteiksmē konkrētajā nodaļā, tā maksimālais garums ir 15 cipari pirms komata un 2 pēc komata, savukārt laukā #107 norāda konkrētajā apmaksas veidā reģistrēto darījumu kopsummu skaidrā naudā, konkrētajā apmaksas veidā reģistrēto darījumu kopsummu bezskaidrā naudā un konkrētajā apmaksas veidā reģistrēto darījumu kopsummu ar citiem norēķinu veidiem (dāvanu kartes, lojalitātes kartes, taloni utt.)</p>
<p>7.4. Ministru kabineta noteikumu Nr. 95 1. pielikuma laukam #53 "Preces/pakalpojuma piešķirtās atlaides naudas izteiksmē, ja tādas ir" un laukam #65 "Atlaižu kopsumma" aizpildīšana nav obligāta. Vai gadījumos, kad ir precei/pakalpojumam piešķirta atlaide, šo lauku aizpildīšana ir obligāta?</p>	<p>Ja precei un/vai pakalpojumam ir piešķirta atlaide, tad lauku #53 un #65 aizpildīšana ir obligāta, savukārt, ja precei un/vai pakalpojumam atlaide nav piešķirta, – lauku aizpildīšana nav obligāta un laukus #53 un #65 atstāj neaizpildītus.</p>
<p>7.5. Kāda informācija norādāma Ministru kabineta noteikumu Nr. 95 1. pielikuma laukā #150?</p>	<p>1. pielikuma tabulas lauka #150 aizpildīšana nav obligāta un lietotājs drīkst izvēlēties, kāda informācija saglabājama šajā laukā (piemēram, reklāma), ja tās saturs nav pretrunā ar normatīvajos aktos noteikto un attiecīgai informācijai nav jābūt iekļautai citā tabulas laukā.</p>

<p>7.6. Kādā secībā Ministru kabineta noteikumu Nr. 95 1. pielikuma sadaļas "Apraksts kontroles datu saglabāšanai CSV formātā" 3. punktā CSV kontroles datnēs lieto kodus 10.(LF) un 13.(CR)?</p>	<p>1. pielikuma sadaļā "Apraksts kontroles datu saglabāšanai CSV formātā" 3. punktā CSV kontroles datnēs kodus lieto šādā secībā – 13. un 10. (CR LF).</p>
<p>7.7. No kādas informācijas Ministru kabineta noteikumu Nr. 95 1. pielikuma sadaļas "Kontroles datu lauku apraksts, izmantojot UNICODE kodējumu UTF-8" 5. punktā noteiktā jāaprēķina Hash kontrolsumma katrai kases aparāta, hibrīda kases aparāta un kases sistēmas dokumentu izdrukai un pārskatam?</p>	<p>Katrai kases aparāta, hibrīda kases aparāta un kases sistēmas dokumentu izdrukai un pārskatam veic Hash aprēķinu SHA-1 vai SHA-256 standartā:</p> <p>1) no visiem attiecīgā dokumenta piederīgajiem laukiem, kas norādīti tabulas laukā SHA, un papildus no pirmās sadaļas laukiem – no #12 līdz #22 un #83 (aprēķinu veic 1. pielikuma lauka numuru augošā secībā); vai</p> <p>2) no visas dokumentā iekļautās informācijas kopējā apjoma (šādā gadījumā, reģistrējot kases sistēmu, iesniedz precīzu Hash aprēķina algoritmu, kuram ir jābūt pārbaudāmam un atkarīgam, kā arī Hash aprēķinu veic atbilstoši šim algoritmam).</p>
<p>7.8. Vai saskaņā ar Ministru kabineta noteikumu Nr. 95 1. un 2. pielikumā ietvertajām prasībām ir izmantojamas negatīvas vērtības?</p>	<p>Tā kā XSD shēma un apraksts neparedz negatīvu vērtību ievadi, tāda dokumenta izveidošana, kurā būtu gan pozitīvas, gan negatīvas vērtības, nav pieļaujama. No minētā secināms, ka šī pati prasība attiecināma arī uz kases aparātiem (kam nav jāveido XSD shēma).</p>
<p>7.9. Vai CSV datnē drīkst izmantot UTF kodējumu?</p>	<p>Tā kā CSV aprakstā netiek pieminēts aizpildāmo vērtību kodējums, pēc noklusējuma izmanto UTF kodējumu CSV datnēs, attiecīgi to norādot dokumentācijā, kas iesniedzama Valsts ieņēmumu dienestā (VID).</p>
<p>7.10. Kurš elektronisko ierīču veids ir minēts Ministru kabineta noteikumu Nr. 95 1. pielikuma tabulas lauku #1, #2, #8, #9, #19, #20, #21, #22 aprakstos?</p>	<p>1. pielikuma tabulas lauku #1, #2, #8, #9, #19, #20, #21, #22 apraksti ir attiecināmi uz kases sistēmu un hibrīda kases aparātu.</p>

<p>7.11. Kas Ministru kabineta noteikumu Nr. 95 1. pielikuma tabulas lauka #9 aprakstā tiek saprasts ar vārdu "identifikators"?</p>	<p>1. pielikuma tabulas lauka #9 aprakstā noteikts, ka datnes nosaukumu veido pēc iepriekšējās kases sistēmas datnes saglabāšanas, kad tajā ir iekļauts Z pārskats. Datnes nosaukumā ir iekļauts datnes identifikators, kas ir datums no astoņiem cipariem (pirmie četri cipari norāda gadu, nākamie divi – mēnesi, pēdējie divi – dienu) un Z pārskata numura.</p>
<p>7.12. Kā veido kases sistēmas nosaukumu (Ministru kabineta noteikumu Nr. 95 1. pielikuma tabulas #20 lauks)?</p>	<p>1. pielikuma tabulas lauka #20 aprakstā noteikts, ka tas ir kases sistēmas nosaukums, ko nosaka lietotājs. Minētā datu lauka vērtības formātam nav apraksta (paredzamās, pieļaujamās vērtības), lauks aizpildāms pēc brīvas izvēles, bet tā garums nav lielāks par 16 simboliem.</p>
<p>7.13. Kas Ministru kabineta Nr. 95 1. pielikuma tabulas lauka #21 aprakstā tiek saprasts ar vārdiem "identifikācijas kods"?</p>	<p>Ar kases sistēmas identifikācijas kodu saprot kases sistēmas šasijas numuru.</p>
<p>7.14. Kā skaita Ministru kabineta noteikumu Nr. 95 1. pielikuma tabulas laukā #83 norādīto <i>Grand Total</i> vērtību?</p>	<p>1. pielikuma tabulas laukā #83 norāda <i>Grand Total</i> vērtību. Tā ir saglabātās reģistrētās samaksas kopsumma (<i>Grand Total</i>) no kases sistēmas lietošanas uzsākšanas brīža, un <i>Grand Total</i> pieaug pēc katra darījuma (čeka). Atmaksas čekos un anulētajos čekos reģistrētā naudas summa tiek iekļauta atsevišķos skaitītājos.</p>
<p>7.15. Vai Ministru kabineta noteikumu Nr. 95 1. pielikuma tabulas lauka #88 datu apraksts "naudas kastes atvēršanas reižu skaits naudas_kastes_atv_reiz_sk" var saturēt nulles vērtības?</p>	<p>1. pielikuma tabulas lauka #88 datu aprakstā drīkst lietot formātu "nonNegativeInteger", kas satur arī nulles vērtību.</p>
<p>7.16. Kas Ministru kabineta noteikumu Nr. 95 1. pielikuma tabulas lauka #139 aprakstā tiek saprasts ar vārdiem "Čekam izsniegta kvīts (obligāts)"?</p>	<p>Minētajā aprakstā kases čekam izsniegta kvīts ir kvīts (attaisnojuma dokuments), kuru noformē pārdevējs, sniedzot papildu informāciju par darījumu, kas nav ietverta izsniegtajā pirkuma čekā.</p>

7.17. Kas Ministru kabineta noteikumu Nr. 95 1. pielikuma tabulas lauka #146 aprakstā ir "sistēmas"?	1. pielikuma tabulas lauks #146 ir sistēmas inicializācijas uzskaitē. Minētajā aprakstā sistēmas ir hibrīda kases aparāts vai kases sistēma.
7.18. Vai Ministru kabineta noteikumu Nr. 95 1. pielikuma tabulas lauka #153 datu apraksts "Iepriekšējā dokumenta ieraksta numurs iepr_ieraksta_nr positiveInteger" var saturēt nulles vērtības?	Minētajā aprakstā drīkst lietot formātu "nonNegativeInteger", kas satur arī nulles vērtību.
7.19. Vai Ministru kabineta noteikumu Nr. 95 (3. pielikums) CSV kontroles datnē izmanto datuma formātu, kāds tiek izmantots XSD datnē?	CSV datnē drīkst izmantot tādu pašu datuma formātu kā XSD datnē.
7.20. Kas saprotams ar Ministru kabineta noteikumu Nr. 95 4. pielikuma tabulas ierakstu sadaļā "Čeka ieraksts"?	4. pielikuma tabulas ierakstu sadaļā "Čeka ieraksts" ir saprotams kā dokumenta ieraksts.
7.21. Kā aizpilda Ministru kabineta noteikumu Nr. 95 4. pielikuma tabulas Z pārskata ieraksta lauku SHA-1 vai SHA-256?	Ja <i>SHA-1</i> – aizpilda attiecīgi lauka pirmos 20 baitus. Ja <i>SHA-256</i> – aizpilda attiecīgi vērtības pēdējos 20 baitus (40 simboli).

8. Vispārīgie jautājumi.

<p>8.1. Kāpēc kases sistēma, kas iepriekš skaidrota kā ierīce, ir Ministru kabineta noteikumu Nr. 95 jaunajā redakcijā definēta kā datorsistēma; kādēļ papildierīces un papildu programmas ir nošķirtas no kases sistēmas jēdziena; kā saprotams jēdziens "datorsistēma" Ministru kabineta noteikumu Nr. 95 6. punkta kontekstā?</p>	<p>Saskaņā ar Latvijas Zinātņu akadēmijas (LZA) Terminoloģijas komisijas (TK), kas ir LZA institūcija bez juridiskās personas tiesībām un kas veic vienotas un ar Eiropas Savienības valstīs spēkā esošiem starptautiskiem standartiem harmonizētas nozaru terminoloģijas sistēmas zinātnisko izstrādi valsts valodā un nosaka terminu lietošanu speciālajā mācību literatūrā un tehniskajā un lietvedības dokumentācijā, kā arī apstiprina jaunus terminus un to definīcijas, definēto skaidrojumu, ierīce ir jebkurš aparātūras komponents, to apvienojums vai ārējā ierīce, ko izmanto, piemēram, datu saņemšanai, apstrādei, uzglabāšanai vai nosūtīšanai. Dažu ierīču darbināšanai nepieciešama speciāla programmatūra – ierīču draiveri. Savukārt datorsistēma ir datoru un programmatūras kopums, kas veic datu apstrādi.</p> <p>Tādējādi jēdziens datorsistēma ir precīzāks un skaidrāk definē kases sistēmas būtību.</p> <p>Turklāt papildu ārējās ierīces un papildu programmas var atšķirties atkarībā no nozares, kurā kases sistēma tiek izmantota (piemēram, degvielas uzpildes stacijas, aptiekas, tirdzniecība, ēdināšana, viesnīcu pakalpojumi utt.).</p> <p>http://termini.lza.lv/term.php?term=ier%C4%Abce&lang=LV http://termini.lza.lv/term.php?term=datoru%20sist%C4%93ma&lang=LV</p>
<p>8.2. Kā skaidrojami termini "programma" un "programmatūra", kas lietoti Ministru kabineta noteikumos Nr.95?</p>	<p>Atbilstoši LZA terminu datubāzē esošajām definīcijām, programma ir instrukciju kopa, kas nosaka operāciju secību, ko izpilda dators datu apstrādes procesā. Programma tiek rakstīta kādā no programmēšanas valodām. Programmas parasti tiek iedalītas sistēmprogrammās, palīgprogrammās un lietojumprogrammās.</p> <p>Programmatūra ir datorprogrammu kopums, kas nodrošina datu apstrādes sistēmas efektīvu darbību un datorlietotāju apkalpošanu, risinot kādus noteiktus uzdevumus. Programmatūrā ietilpst: operētājsistēmas, apkalpošanas programmas, kompilatori, interpretētāji, lietojumprogrammas kopā ar aprakstiem un lietošanas noteikumiem.</p>

	<p>Piemēram, programmatūra ir MS Windows, bet programma ir <i>MS Word</i>.</p> <p>http://termini.lza.lv/term.php?term=programmat%C5%ABra&lang=LV</p>
8.3. Vai uz reģistrētas kases sistēmas iespējams veikt apmācības darbiniekiem testa vidē?	Uz lietotāja vārda VID vienotajā datubāzē (reģistrā) reģistrētajām nodokļu un citu maksājumu reģistrēšanas elektroniskajām ierīcēm mācību un testa vides izmantošana nav atļauta.
8.4. Kas ir hibrīda kases aparāta energoneatkarīgā atmiņa?	Energoneatkarīgā atmiņa (<i>non-volatile memory</i>) ir atmiņa, kurā saglabā tajā ierakstīto informāciju, nepievadot barošanas spriegumu (elektrība šādai atmiņai nepieciešama tikai ierakstīšanas, nolasišanas vai dzēšanas laikā).
8.5. Kas ir "inicializācija" – reģistrētās programmas startēšana, kas noteikta Ministru kabineta noteikumu Nr. 95 21.1.apakšpunktā?	"Inicializācija" – reģistrētās programmas startēšana. Inicializācijas dokumentu sagatavo un drukā: 1) sākot jaunu pārskata periodu; 2) sākot reģistrētās programmas atkārtotu izpildi (iedarbināšanu).
8.6. Kas ir "Hash kontrolsumma"?	Kontrolsummas algoritms izmanto kriptogrāfisko jaušanas funkciju, kas ievades datus pārvērš par teksta virkni (skaitļu un burtu secība) ar fiksētu garumu. Iegūto kontrolsummu sauc arī par <i>Hash</i> kontrolsummu. Biežāk izmantotie <i>Hash</i> kontrolsummas algoritmi ir <i>MD5, SHA-1, SHA-256 un SHA-512</i> . <i>Hash</i> kontrolsumma tiek izmantota, lai nodrošinātu datnes integritāti pēc tam, kad tas ir nosūtīts (pārnests) no vienas atmiņas ierīces uz citu. Tā ir ciparu un burtu virkne, kura darbojas kā pirkstu nospiedumi (elektronisks paraksts bez laika zīmoga) konkrētajai datnei neatkarīgi no tā formāta.

Valsts ieņēmumu dienests

Materiāls pēdējo reizi aktualizēts: 20.09.2024.

Atsauksmes par materiāla kvalitāti vai priekšlikumus tā uzlabojumiem priecāsimies saņemt VID [elektroniskās deklarēšanas sistēmas](#) sadaļā "Sarakste ar VID".